

Inuit Ataatigiit Kattuffiat

Principprogram

Vedtaget på IA's landsmøde i september 2021.

Inuit Ataatigiit arbejder for et økonomisk og politisk selvstændigt Grønland, der ledes ud fra principperne om bæredygtighed. Vores fælles ressourcer skal komme hele samfundet til gode. Det politiske arbejde skal hvile på principper om ligeværdighed, gensidig respekt og solidaritet.

Ligestilling og lighed, lige muligheder i samfundet, demokrati og menneskerettigheder er vores grundlæggende værdier.

Vi ønsker et bæredygtigt samfund i udvikling, hvor brugen af levende og ikke-levende ressourcer, innovation, kulturel og social integritet og økonomisk udvikling går hånd i hånd.

Bæredygtighedsbegrebet er for Inuit Ataatigiit et helhedssyn, som inkluderer miljømæssig, social, kulturel og økonomisk bæredygtighed.

Ligeledes er selvstændighedsbegrebet for Inuit Ataatigiit et begreb som ikke kun omhandler økonomiske og politiske forhold. Parallelt med udviklingen af den økonomiske og politiske selvstændighed skal individet i samfundet tage ansvar for sig selv, for fremtiden og for fællesskabet, ligesom fællesskabet skal tage ansvar for individet. Selvstændighed er både noget, som skal opbygges i det enkelte individ som politisk og økonomisk.

Mennesket og fællesskabet

Vi ønsker et stærkt samfund baseret på fællesskab, hvor befolkningens kollektive og individuelle behov som mennesker sættes i centrum. Dette skal sikres gennemført i vores lovgivning og være sammenhængende.

Vores fremtid er vores ansvar. Det betyder, at vi som enkeltindivider og som fællesskab har et ansvar for, at sikre vores kommende generationer de samme eller bedre muligheder end dem vi har i dag.

Vi har et fælles ansvar for, at det Grønland vi overlader til vores børn og børnebørn er et sundt, solidt, retfærdigt, solidarisk og åbent samfund. Et samfund med et stærkt og åbent demokratisk system, med plads til alle som vil bidrage. Et samfund, hvor den kulturelle styrke ligger i solidariteten. Inuit Ataatigiit er et parti som ønsker at styrke den grønlandske historiebevidsthed, hvor vi fortolker fortiden for at forstå nutiden, og for at skabe vores fælles og individuelle fremtidsforventninger.

Lighed og velfærd

For Inuit Ataatigiit er det vigtigt, at samfundets samlede værdier fordeles så solidarisk og ansvarligt som muligt. Dem der har flest ressourcer skal løfte mest, og udfordringen består i at gøre flere ressourcestærke. Vi anser stor ulighed for ødelæggende for landets samlede udvikling. Dette gælder både ulighed i forhold til økonomi, uddannelse og sundhed. Inuit Ataatigiit ønsker skattemæssigt et system som er socialt afbalanceret og øger ligheden.

Vi erkender den store infrastrukturelle ulighed i Grønland, og arbejder for, at der er størst mulig lige adgang til sundhedsvæsen, folkeskole, sunde fødevarer og transport uagtet om borgeren bor i en by eller en bygd.

For Inuit Ataatigiit er det en kerneværdi, at der i Grønland også i fremtiden er råd til velfærd. Vi står over for store økonomiske udfordringer, som fordrer en dybt ansvarlig politik. Vi mener derfor, at reformer på sundheds-, uddannelses- og skatteområdet er strengt nødvendige så vi opnår den mest solidariske fordeling af samfundets fælles goder.

Inuit Ataatigiit forstår sundhed som "en tilstand af komplet fysisk, psykisk og socialt velbefindende". Vi erkender de store fysiske og psykiske helbredsmæssige udfordringer den grønlandske befolkning gennemgår.

Inuit Ataatigiit forstår velfærd også som et led til støtte for vore udsatte i samfundet. Støtte til de udsatte i samfundet kendetegner et stærkt samfund. Derfor mener Inuit Ataatigiit at et godt arbejde til støtte for børn, unge, ældre samt handicappede er vigtigt.

For Inuit Ataatigiit er det ligeledes vigtigt, at samfundet som helhed kommer til den erkendelse, at vi hver især har et ansvar for at sikre befolkningen bedst mulige vilkår for et bedre helbred, som inkluderer selvværd og selvrespekt. Det gælder livstilssygdomme såsom lidelser forårsaget af usund kost, alkohol- og hash-misbrug, og det gælder sociale problemer, den høje grad af vold og misbrug af såvel voksne som børn.

Vi har et fælles ansvar for, gennem handling og aktiv stillingtagen, at vi sammen får fjernet årsagerne til de alvorlige sociale problemer Grønland står med. Alle er vi forpligtet på at engagere os i løsningen af dem, og vi har et ansvar, både individuelt og som samfund.

Vi er imod enhver form for seksuelt misbrug af børn samt alle former for seksuelle krænkelser.

Ligestilling

Ligestilling mellem kønnene har været en afgørende værdi for Inuit Ataatigiit siden partiets etablering. Meget er opnået siden dengang, særligt omkring lovgivningen. Men der ligger fortsat et stort stykke arbejde foran os, før der er opnået reel ligestilling. Inuit Ataatigiit vil fortsat arbejde for ligestilling med særligt fokus på familieliv, seksualitet, vold og uddannelse. Indenfor disse områder kan vi stadig i dag se en skævhed.

Inuit Ataatigiit mener, at homoseksualitet bør aftabuiseres. Homoseksuelle fortjener de samme rettigheder og samme behandling som heteroseksuelle. Minoriteter, hvad enten det er etniske eller seksuelle, er ikke i sig selv et problem. Minoriteter uanset seksuel orientering, religiøs overbevisning eller anden form for mindretal, er alle ligeværdige.

Medborgere med handicap

Inuit Ataatigiit vil altid prioritere beskyttelse af vore medborgere med handicap i vort land med klare tiltag i arbejdet for at fremme vilkårene for handicappede i vort land. Der er sket mange positive tiltag i forholdet til vore medborgere med handicap, men vi har stadig mange udfordringer foran os. Den internationale handicapkonvention er trådt i kraft i Grønland som forpligter os med

vedvarende og håndgribelige tiltag. Vi vil fortsat arbejde med implementering af konventionen som naturlig del af vore forpligtigelser.

Vore medborgere med handicap har samme rettigheder som alle andre i samfundet. Derfor er det vigtigt med lige muligheder for alle. Når vi i Inuit Ataatigiit snakker om medborgere med handicap, mener vi alle i samfundet med fysiske, psykiske samt sociale handicap. For Inuit Ataatigiit er det vigtigt at alle medborgere føler sig inddraget i alle af samfundets aspekter og muligheder også i forholdet til handicapvenlige boliger, uddannelse, arbejdsmarked og alle andre muligheder.

Handicappede borgere er fuldgældige medlemmer af det grønlandske samfund og skal behandles derefter, men skal gives hjælp og støtte alt efter deres handicaps.

Kultur, identitet og det grønlandske sprog.

Inuit Ataatigiit ønsker at styrke vores kulturliv og de forskellige kunstformer i Grønland så vi sikrer, at disse udvikles både til gavn for samfundet og fællesskabet.

Vi anser kunst og kultur som en overordnet værdiskabende ressource, som er nødvendig for vores identitetsmæssige selvforståelse og styrker vores fælles nationale identitet. Vi anser også kunst og kultur som en ressource i økonomisk henseende, da der ligger et stort og ikke fuldt udnyttet potentiale i vores rige kulturliv.

Vi anerkender og værdsætter, at der i vort land er en sproglig mangfoldighed, samtidig med at vi ønsker at styrke sprogundervisningen, både i grønlandsk, dansk og andre sprog. Det er vigtigt, at der værnes om det grønlandske sprog og vi støtter, at der bliver en mere tydelig brug af det grønlandske sprog i det offentlige rum. Samtidig er vi fuldt ud bevidste om, at sprog er nøglen til uddannelse i Grønland og i udlandet, og vi arbejder for at børn og unge i vort land som minimum lærer grønlandsk, dansk og engelsk i folkeskolen.

Inuit Ataatigiit understreger at det grønlandske sprog er hovedsproget i Grønland. Det er vigtigt at der værnes om det grønlandske sprog og at sproget kontinuerligt udvikles. Vi finder det vigtigt at der undervises grundigt i det grønlandske sprog i børne- og vuggestuer, i folkeskolen og på de øvrige uddannelsesinstitutioner.

Inuit Ataatigiit støtter op om den formulerede sprogpolitik og ønsker at medvirke til en fortsat udvikling af sprogpolitikken.

Inuit Ataatigiit ønsker at der skabes de bedste rammer og vilkår for tilegnelsen af det grønlandske sprog.

Udover det grønlandske sprog ønsker vi at styrke beherskelsen af andre sprog og arbejder derfor til stadighed for at skabe de nødvendige rammer for dette.

Inuit Ataatigiit insisterer på at ingen bør udelukkes alene begrundet i sprog og at man i stedet skal inkludere, således at sprogligt svage i dansk ikke møder forhindringer i adgangen til uddannelser eller et arbejdsliv.

Inuit Ataatigiit mener at Grønlands forskellige sprogdialekter skal bestå og bevares.

Samtidig er det for Inuit Ataatigiit helt afgørende, at vores børn og unge sikres optimale pædagogiske forhold fra barnsben af. Landets institutioner og skoler skal bidrage til at børn får redskaberne til at være selvstændige og nysgerrige individer. Med udgangspunkt i en fælles viden om vort land og vor historiske baggrund skal børn og unge være med til at præge vores samfund og give dem mod på videre uddannelse.

Grønland er et kulturelt og sprogligt mangfoldigt samfund. For Inuit Ataatigiit er fællesskab og solidaritet kernen i det moderne Grønland. Vi vil opbygge et land, hvor der er plads til forskellighed. Qilaatersorneq – folkets puls skal genoptages og udvikles, så flest muligt kender dets styrke og kraft.

Uddannelse

Inuit Ataatigiit ser uddannelse som en vigtig grundsten for en stabil og stærk samfundsudvikling. For at sikre befolkningens medindflydelse og lederskab for egen samfundsudvikling, er uddannelse vejen frem. Grundstenen til en god uddannelse starter i vuggestuen og i børnehaven og derfor skal vi sikre de mest optimale pædagogiske rammer og den bedste kvalitet for dette. Lige så vigtigt er det, at fokusere på børns motoriske færdigheder for at forebygge læsevanskeligheder senere i livet, ligesom vi bør være opmærksomme på lydstimulering på fremmedsprogene for at sikre at børnene får de bedste forudsætninger for en overgang til folkeskolen. Dermed kan vi sikre en bedre og stærk folkeskole, som sikrer alle børn en god og trygt afslutning på grundskolen med mulighed for fortsættelse af et videre uddannelsesforløb.

God vejledning og støtte til de elever som eksempelvis har brug for at øge sprogkompetencer og lignende skal naturligvis også indtænkes. Inuit Ataatigiit anser det meget vigtigt, at vi løbende evaluerer vores uddannelsessystem.

Åndslivet

Man kan se på åndslivet som en spadsrestok i livet, som alle og enhver bruger under opvæksten, i voksenlivet og i alderdommen. Det er derfor en menneskeret at have et fundament for åndslivet efter eget ønske. Men da denne menneskeret er universel, må den ikke bruges til at begrænse andre medmenneskers øvrige rettigheder og danne grundlag for forskelsbehandling.

Folkeskolen og uddannelsesinstitutionerne skal oplyse om alle de mest udbredte fundamenter, trosretninger og ideologier i åndslivet med henblik på at skabe gensidig respekt i åndslivet.

Såfremt flertallet ønsker det og såfremt det skal gælde for flertallet, kan samfundet tilkendegive sin støtte til dem, der arbejder med grundlaget for deres åndsliv. Men mindretal skal også sikres mulighed for at hente støtte fra samfundet.

Vi ønsker at skabe et viljestærkt samfund, med et rigt åndsliv, initiativrige borgere og et folk som tør tage udviklingen i egen hånd bevidste om egne evner. Vi ønsker aktive medborgere som ikke står tilbage for at ytre sig.

Det grønlandske folks værdisæt

Arktiske folk er forfædre til det grønlandske folk og derfor værner vi om vores arktiske identitet og værdier. Vi ønsker at styrke vor identitet, men også vores internationale identitet.

Omgivet af en barsk natur og miljø med svære livsbetingelser har vi som folk opretholdt livet i århundreder. Det har ladet sig gøre fordi vi har kunnet fordele goderne og fangsten kollektivt, støttet

op om hinanden i alle livets forhold og fordi vi har den største respekt for naturen, dens rige dyreliv og har respekt for at alt liv er skabt til frihed. Det skal vi værne om og fortsat understøtte.

Traditioner og skikke

Fredsskabelse, frihedstrang og gensidig respekt mennesker imellem har generation efter generation udviklet sig og kendetegnet det grønlandske folk, selvom det grønlandske folk var spredt rundt i mindre bosteder og samfund. Det bedste af disse traditioner og skikke bør på ny opdyrkes, eksempelvis gennem en større selvbårenhed og et større ansvar for familien og fællesskabet.

Erhverv og eksport

Inuit Ataatigiit ønsker at udvikle en flerstrengt erhvervsstruktur og Inuit Ataatigiit arbejder for at dette realiseres. Ved at udvikle flere erhvervssektorer støtter vi også fiskeriet, som er hovederhvervet i dag.

Ved udviklingen af nye erhverv, ønsker Inuit Ataatigiit en helhedsorienteret tilgang, hvor hele landet inddrages i beslutningsprocessen og hvor de enkelte projekter vurderes i forhold til deres påvirkning af samfundet som helhed. For Inuit Ataatigiit er det centralt, at den grønlandske arbejdsstyrke uddannes og inkluderes i denne udvikling.

Samtidig vil eksport af vores levende ressourcer i mange år fremover fortsat være Grønlands vigtigste indtægtskilde. Derfor er bæredygtighed og forvaltning af de levende ressourcer på baggrund af videnskabelige data, traditionel viden og i overensstemmelse med internationale aftaler en kerneværdi for Inuit Ataatigiit. Vi erkender dog også, at Grønlands og andre arktiske folks brug af levende ressourcer såsom sæl og hval er marginaliseret i det internationale samfund.

Inuit Ataatigiits tilgang til denne problemstilling er, at vi fortsat kæmper for vores ret til at udnytte de ressourcer der er i vores område, og at vi sikrer den højest mulige grad af bæredygtighed i denne udnyttelse. Samtidig finder vi det vigtigt, at vi fortsat gør verden opmærksom på den anderledes natur og kultur vi har, og hævder vores ret som folk til at opretholde denne kultur og udvikle vores fangsterhverv, også på kommerciel basis. Et erklæret mål for Inuit Ataatigiit er, at vi skal blive mere selvforsynende med fødevarer, og her spiller internationalt samarbejde og naturforvaltning en vigtig rolle.

Landbrug og dyrehold sammen med fangst og fiskeri skal fortsat udvikles med øje for selvforsyning og eksport. Et økosystembaseret forvaltningssystem skal udvikles, og lokal- og brugerviden skal fortsat integreres i forvaltnings- og forskningsregi omkring vores levende ressourcer.

Inuit Ataatigiit siger nej til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive mineraler.

Vi skal være stolte af og videreudvikle vores særlige egenart som et folk nært knyttet til naturen, og lade dette være med til at fremme kunsten, erhvervsudviklingen og åndslivet.

Miljøets betydning for erhvervsudviklingen bør understreges yderligere. Løbende erhvervsudviklingsfremme bør være normen, og samfundet skal stedse understøtte og arbejde for at det politisk og administrativt bliver nemmere at fremme innovation og nytænkning.

De levende ressourcer udgør grundstammen i den grønlandske industriproduktion.

Såfremt industriproduktionen skal komme flest muligt til gavn er det nødvendigt nøje at veje kommercielle hensyn op mod beskæftigelseshensyn, således at så mange mennesker som muligt kan komme i beskæftigelse. Fremfor kortsigtet økonomisk gevinst bør industriproduktionen tilrettelægges således, at velfærden for befolkningen og de kommende generationer sikres bedst muligt.

Persontrafikken og forsyningen

Et solidarisk samfund bør sikre at så mange som muligt kan betale for at komme ud at rejse og sikres en forsyning af forskellige velfærdsgoder, som hele samfundet skal hæfte for i fællesskab. Der skal investeres i infrastruktur- og forsyningsanlæg som kan sikre en balanceret solidarisk udvikling af de enkelte bosteder, regioner og hele landet under ét.

Nej til atomvåben og atomkraft i Arktis

Den arktiske natur er Grønlands fødevarekammer, ligesom mange andre arktiske folk fortsat i høj grad lever af fødevarer fra naturen. Derfor har vi, som bor i Arktis, en særlig interesse i, at den arktiske natur ikke forurenes af udvinding af radioaktivt uran og andre giftige råstoffer, radioaktivt materiale fra ulykker på atomkraftværker atomdrevne fartøjer eller ved deponering af atomaffald. Vi mener desuden at verdens stormagter skal nedruste i forhold til atomvåben. Arktis er og skal forblive fredeligt.

Inuit Ataatigiit har derfor en klar politik på området, vi siger nej til atomvåben og atomkraft i Arktis.

Inuit Ataatigiit mener, at vi som et arktisk folk selv skal være ansvarlige for at udstikke vores fremtidige udvikling. Vi skal ligeledes vægte et nært samarbejde med andre verdens lande højt. Udviklingen af den arktiske region skal ske i respekt for Ilulissat-deklarationen fra 2008, og det skal tillige til stadighed sikres, at området forbliver fri af militære spændinger, med andre ord forblive et lavspændingsområde.

Folkestyret

Inuit Ataatigiit ønsker et stærkt demokratisk system, som sikrer en høj grad af borgerinddragelse og som styrker den demokratiske forståelse samt nærdemokrati.

Særligt i disse år, hvor Grønland med selvstyreloven har overtaget ansvaret for råstofområdet, og kommer til at overtage en lang række andre sagsområder, er et stærkt og åbent demokrati, hvor beslutningsprocesser legitimeres gennem borgeroplysning og inddragelse helt afgørende. Styrkelse af det aktive medborgerskab er i centrum for Inuit Ataatigiit.

For Inuit Ataatigiit er det vigtigt, at det politiske system gentænker principperne om borgerinddragelse og nærdemokrati. Alle byer og bygder skal inddrages i udviklingen og det skal afdækkes, hvordan de enkelte bosteder bedst støttes i denne udvikling. Det er vigtigt, at vi konstant revurderer og forbedrer de tiltag der politisk er udført, såsom kommunesammenlægningen, som vi erkender, har skabt en større afstand fra mange bygder og byer til det offentlige system. Vi skal være fælles om at finde langtidssikrede løsninger på at sikre nærdemokratiet igen.

Inuit Ataatigiit vil fortsat kæmpe for et transparent, åbent og pålideligt politisk system. Antikorrupsion og menneskerettigheder, virksomheders sociale ansvar og borgerinddragelse skal fremmes.

Fremtiden

Selvstyreaftalen sikrer Grønlands ret til at påbegynde det forfatningsmæssige arbejde, og selve selvstyreloven er rammen for udviklingen af Grønland mod økonomisk og politisk selvstændighed. For Inuit Ataatigiit er det vigtigt, at et forfatningsforberedende arbejde påbegyndes snarest. Dette arbejde skal inddrage borgerne i højest mulig grad og sikre en samfundsdebat om vores grundlæggende værdier.

Det er også vigtigt for Inuit Ataatigiit, at den økonomiske udvikling går hånd i hånd med miljø- og samfundsmæssig og social bæredygtighed.

Det forfatningsforberedende arbejde skal sikre et solidt grundlag for videreudvikling af vores land for fremtidige generationer. Arbejdet skal kredse om det menneskeretlige område, demokrati og ansvarsfølelse, samt om en samfundsdebat om bæredygtighed og brugen af vores land, hav og ressourcer.

Samtidig skal det forfatningsforberedende arbejde sikre en klar definition af fremtidens grønlandske nation som en del af verdenssamfundet.

Grønland i verden

Efter selvstyrets indførelse – og i takt med klimaforandringerne – er Grønland med stor hast blevet en selvstændig international aktør. Interessen for Arktis er eksploderet og Grønlands betydning, geopolitisk og geostrategisk, er større end nogensinde.

For Inuit Ataatigiit er det vigtigt, at Grønland har gennemslagskraft og troværdighed i den internationale debat. Grønland skal være med ved de store internationale forhandlinger, og være en klar stemme, ikke kun for os selv, men også for andre af verdens små nationer og oprindelige folk.

Den stigende internationale bevågenhed over for hvad vi foretager os i Arktis og i Grønland fordrer en høj grad af ansvarlighed fra vores side. Grønland vil blive målt og vejret på linje med store og befolkningstunge nationer. Derfor er menneskerettigheder og den globale kamp for solidaritet og demokrati kerneværdier for Inuit Ataatigiit.

I kraft af vores geopolitiske placering og vores natur rigdomme, både levende og ikke-levende, spiller Grønland en stor rolle internationalt. Vores undergrund, fjelde og hav indeholder rigdomme som er af stor interesse for store dele af verden. Når vi engagerer os i forhandlinger med andre nationer og med store internationale selskaber er det udenrigs- og sikkerhedspolitik vi i praksis udfører. Det gør vi, selvom disse sagsområder ikke er nogle vi fuldt ud kan hjemtage med selvstyreaftalen.

For Inuit Ataatigiit er det derfor vigtigt, at vi løbende øger vores udenrigspolitiske engagement, viden og kapacitet.

Vi har meget arbejde at gøre herhjemme, men vi har også et medansvar for verden omkring os. Inuit Ataqatigiit vil til hver en tid kæmpe for, at Grønland overholder sine internationale forpligtelser, og at vi ser os selv som verdensborgere og som fortalere for demokrati og solidaritet.

Inuit Ataqatigiit er af den opfattelse, at der er brug for alle i samfundet og vi i fællesskab skal udvikle vort land til gavn for os selv og de kommende generationer. Med respekt for individet og samfundet arbejder Inuit Ataqatigiit for, at alle får lige muligheder for at udvikle deres liv og potentiale.